

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki New York Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 21.5.1991 Sayı : 20877)

Kanun No.
3731

Kabul Tarihi
8.5.1991

MADDE 1. — 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki New York Sözleşmesinin, ikinci maddedeki beyanın yapılması suretiyle, onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti, sözleşmenin 1 inci maddesinin 3 üncü paragrafına uygun olarak, sözleşmeyi sadece karşılıklılık esasına göre bu sözleşmeye taraf olan bir devlet ülkesinde verilmiş olan hakem kararlarının tanınması ve tenfizi hakkında uygulayacağını; ayrıca sözleşmeyi yalnız akdi veya âkit dışı hukukî münasebetlerden kaynaklanan ve kendi iç hukukuna göre ticarî mahiyette sayılan uyuşmazlıklar hakkında uygulayacağını beyan eder.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE İCRASI İÇİN SÖZLEŞME

I. Madde

1. Bu sözleşme gerçek veya tüzel kişiler arasında doğan uyuşmazlıklarda, tanınması ve icrası istenen devletten başka bir devlet toprağında verilen hakem kararlarının tanınmasına ve icrasına uygulanır. Sözleşme aynı zamanda tanınması ve icrası istenen devlette millî sayılmayan hakem kararları hakkında da uygulanır.

2. “Hakem kararı” terimi ile sadece belli meselelerin çözülmesi için tayin olunan hakemlerin değil aynı zamanda tarafların başvurdukları daimi hakemlik organlarının da verdikleri kararlar anlaşılır.

3. İşbu sözleşmeyi imza veya onaylama, buna katılma veya sözleşme hükümlerini 10 uncu maddede yazılı yerlere teşmil ihbarı sırasında, her devlet, mütekabiliyet esası dairesinde, sözleşme hükümlerini sadece diğer bir Akit Devletin topraklarında verilen hakem kararlarının tanınması ve icrasına uygulanacağını beyan edebilir. Bunun gibi her devlet sözleşmenin uygulanmasını akdi ve akdi olmayan hukukî münasebetlerden doğan uyuşmazlıklar arasında kendi millî kanununa nazaran sadece ticari mahiyette sayılanlara hasredeceğini beyan edebilir.

II. Madde

1. Akit devletlerden her biri, tarafların akte dayanan veya akdi olmayan, belli bir hukuk münasebetinden aralarında doğmuş veya ileride doğabilecek, hakemlik yolu ile halledilmesi mümkün bir konu ile ilgili uyuşmazlıkların tamamını veya bir kısmını hakeme hallettirmek üzere birbirine karşı taahhüde girişmelerine dair yazılı anlaşmalarını muteber addeder.

2. “Yazılı anlaşma” terimiyle karşılıklı olarak gönderilen mektup veya telgraflarda bulunan veya taraflarca imzalanmış mukaveleler içine konan hakem şartı veya bir hakem mukavelesi anlaşılır.

3. Bir Âkit Devlet mahkemesi, tarafların, işbu maddenin anladığı manada anlaşma aksettikleri bir konu ile ilgili uyuşmazlıklarına el koyduğu takdirde, anlaşmanın hükümden düşmüş, tesirsiz veya tatbiki imkânsız bir halde olduğunu tespit etmedikçe, bunları, birinin talebi üzerine, hakemliğe sevkeder.

III. Madde

Âkit devletlerden her biri hakem kararlarının muteberliğini tanıyacak ve bunların öne sürüldüğü memlekette yürürlükte olan usul kaideleri gereğince aşağıdaki maddelerde yazılı şartlar dairesinde icrasını temin edecektir. İşbu sözleşmenin şumulü içine giren hakem kararlarının tanınması ve icrası için millî hakem kararlarınıninkine nisbetle ne oldukça daha ağır şartlar yüklenecek ne de daha yüksek adlî harçlar alınacaktır.

IV. Madde

1. Bundan önceki maddede zikri geçen tanıma ve icranın temini için, tanıma ve icra kararı verilmesini isteyen tarafın, bu husustaki isteği ile beraber aşağıdaki belgeleri de getirmesi icabeder:

a) Hakem kararının usulüne göre tasdik edilmiş aslını yahut da aslına uygunluğunu gösteren şartları ihtiva eden bir suretini,

b) II. madde hükmünde zikri geçen hakem anlaşmasının aslını veya aslına uygunluğunu gösteren şartları ihtiva eden bir suretini.

2. Eğer zikri geçen karar veya zikri geçen hakem anlaşması ileri sürüldüğü memleketin resmî bir dilinde yazılmamış bulunursa, hükmün tanınması ve icrasını isteyen tarafın, bu belgelerin zikri geçen dile çevrilmiş bir tercümesini ibraz etmesi lazımdır. Tercümenin resmî veya yeminli bir tercüman yahut da diplomatik veya konsolosluk ajanı tarafından onanması şarttır.

V. Madde

1. Aleyhine hakem kararı ileri sürülen taraf talepte bulunmaz ve zikri geçen kararın tanınması ve icrası istenen memleketin yetkili makamı önünde aşağıdaki hususları ispat etmez ise, hakem kararının tanınması ve icrası isteği reddolunamaz:

(a) II. maddede derpiş olunan anlaşmayı akdeden tarafların haklarında tatbiki gereken kanuna göre ehliyetsiz olduğu, yahut da zikri geçen anlaşmanın taraflarca tabi kılındığı kanuna ve eğer bu babta sarahat mevcut değilse hakem kararının verildiği yer kanununa göre hükümsüz bulunduğu; veya

(b) Aleyhine hakem hükmü öne sürülen tarafın hakemin tayininden veya hakemlik prosedüründen usulü dairesinde haberdar edilmemiş olduğu, yahut da diğer bir sebep yüzünden iddia ve müdafaa vasıtalarını ikame etmek, imkânını elde edememiş bulunduğu; veya

(c) Hakem kararının hakem mukavelesinde veya hakem şartında derpiş edilmiyen bir uyuşmazlığa ilişkin olduğu yahut hakem mukavelesi veya hakem şartının şumulünü aşan hü-

kümleri muhtevi bulunduğu; bununla beraber hakem kararının hakemliğe tabi bulunan meseleler hakkındaki hükümleri bunun dışında kalan hükümlerinden ayırt edebilecek durumda ise bunların tanınması ve icrası cihetine gidilebilir; yahut

(d) Hakem mahkemesinin teşekkülünün veya hakemlik usulünün tarafların anlaşmasına ve anlaşma olmayan hallerde hakemliğin cereyan ettiği yer kanunu hükümlerine uygun bulunmadığı; veya

(e) Hakem kararının taraflar için henüz mecburî olmadığı veya, bunun, verildiği memleket kanunu yahut tabi olduğu kanun yönünden yetkili bir makam tarafından iptal veya hükümünün icrasının geri bırakılmış bulunduğu.

2. Hakem kararının tanınması ve icrası istenen memleketin yetkili makamı tarafından aşağıdaki hallerin bulunduğu görülecek olursa, tanıma ve icra isteği kezalik reddolunabilir:

(a) Tanıma ve icra isteğinin öne sürüldüğü memleketin kanununa göre uyumsuzluk konusunun hakemlik yolu ile halle elverişli bulunmaması; veya

(b) Hakem kararının tanınması ve icrasının zikri geçen memleketin amme intizamı kaidelerine aykırı olması.

VI. Madde

V. Maddenin 1, e, bendinde derpiş edilen yetkili makamdan, hakem kararının iptali veya icrasının geri bırakılması istendiği takdirde, huzurunda hakem kararı öne sürülen makam uygun görürse, bunun icrası hükümünün verilmesini ileriye bırakabilir; ve kezalik, kararın icrasını isteyen tarafın talebi üzerine karşı tarafı uygun teminat verilmesiyle ödevli kılabilir.

VII. Madde

1. İşbu sözleşme hükümleri, âkit devletler arasında akdedilmiş hakem kararlarının tanınması veya icrasına dair, iki yahut çok taraflı sözleşmelerin muteberliğine halel getirmez ve ilgili taraflardan hiçbirini, bir hakem kararından, bunun dermeyan edildiği memleketin kanun ve sözleşmeleri hükümleri dairesinde faydalanmak imkânından mahrum kılmaz.

2. Hakemlik şartlarına dair 1923 tarihli Cenevre protokolü ile yabancı hakem kararlarının icrasına dair 1927 tarihli Cenevre Sözleşmesi, âkit devletler işbu sözleşme gereğince birbirine karşı bağlandıkları andan itibaren ve bağlılıkları nispetinde, yürürlüklerini kaybederler.

VIII. Madde

1. İşbu sözleşme, 31 Aralık 1958 tarihine kadar, Birleşmiş Milletler üyesi olan yahut birleşmiş Milletlerin bir veya birden fazla mütehasıs müessesesinin üyesi olan veya ileride olacak olan, yahut Milletlerarası Adalet Divanı statüsünde taraf olan veya Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun davet ettiği diğer her devletin imzasına açık bulundurulacaktır.

2. İşbu sözleşmenin onaylanması ve onama belgelerinin Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Genel Sekreterliğine tevdi edilmesi gerekir.

IX. Madde

1. VIII maddede derpiş edilen bütün devletler işbu sözleşmeye katılabilirler.

2. Katılma Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecek bir katılma belgesi ile yapılır.

X. Madde

1. Her devlet bu sözleşmeyi imza, onaylanma veya buna katılma sırasında sözleşme hükümünün, milletlerarası sahada temsil ettiği ülkelerin hepsine, birine veya bazılarına şâmil olacağını açıklayabilir. Bu açıklama sözleşmenin zikri geçen devlet hakkında yürürlük kazandığı andan itibaren hüküm ifade eder.

2. Bundan sonra bu mahiyetteki bütün teşmiller Birleşmiş Milletler teşkilâtının Genel Sekreterine yöneltilmiş bir tebliğ ile yapılacak ve bu, Genel Sekreter tebliğnameyi aldıktan 90 gün sonra yahut da eğer zikri geçen devlet hakkında sözleşme sonradan yürürlüğe giriyorsa bu son tarihten itibaren hüküm ifade edecektir.

3. Sözleşmenin imzası, onaylanması veya buna katılması tarihinde tatbik edilmediği ülkelerin durumuna gelince, ilgili devletlerden her biri, indelhace, ve anayasa mülahazaları gerektiriyorsa bu ülkelerin hükümetlerinin muvafakatlerini de almak kaydıyla, sözleşme hükmünü bu yerlere de teşmil için gerekli tedbirlerin alınması imkânlarını inceler.

XI. Madde

1. Aşağıdaki hükümler federatif olan veya basit olmayan devletler hakkında uygulanır:

(a) İşbu sözleşmedeki hükümler federal kuvvetin kanun yapma yetkisinin şümulü içine girdiği nispette Federal hükümetin vecibeleri, federatif olmayan âkit devletlerinkinin aynıdır.

(b) İşbu sözleşmenin federatif devleti teşkil eden federe devlet veya eyaletlerin her birinin kanun yapma yetkisine taalluk eden ve bunların federasyonun anayasa sistemi gereğince kanunî tedbirler alınmasıyla ödevli bulunmadıkları hükümlerine gelince, federal hükümet, en yakın bir zamanda bu hükümleri müsbet mütalaasıyla birlikte federe devlet veya eyaletlerin yetkili makamlarının bilgisine ulaştırmayı taahhüt eder.

(c) İşbu sözleşmede taraf olan bir federatif devlet, Birleşmiş Milletler teşkilâtının Genel Sekreteri vasıtasıyla kendisine ulaştırılacak olan âkit her hangi diğeri bir devletin talebi üzerine, sözleşmenin şu veya bu hükmüne dair federasyonda ve onu teşkil eden birliklerde yürürlükte olan mevzuat ve tatbikat hakkında bir açıklama göndererek, bahis konusu hükmün müessir hale gelmesi yolunda alınan teşrii veya diğeri tedbirlerin vüs'at ve şümulünü tebliğ eder.

XII. Madde

1. İşbu sözleşme üçüncü onaylama veya katılma belgesinin tevdi tarihini takip eden doksanıncı gün yürürlüğe girecektir.

2. Üçüncü onaylama veya katılma belgesinin tevdiinden sonra sözleşmeyi onaylayacak veya buna katılacak olan devletlerden her biri hakkında sözleşme, onaylama veya katılma belgesinin tevdiini takip eden doksanıncı gün yürürlüğe girecektir.

XIII. Madde

1. Her Âkit Devlet bu sözleşmenin, Birleşmiş Milletler teşkilâtı Genel Sekreterine gönderilecek yazılı bir tebliğ ile feshini ihbar edebilir. Feshin ihbarı, Birleşmiş Milletler teşkilâtı Genel Sekreterine sonradan yapacağı tebliğ ile sözleşmenin, tebliğin Genel Sekreter tarafından alınması tarihinden bir sene sonra bahis konusu ülkede uygulanmasının sona ereceğini bildirebilir.

3. İşbu sözleşme, feshi ihbarın hüküm ifade etmesinden evvel haklarında tanıma ve icra usulü başlamış bulunan hakem kararları hakkında uygulanmaya devam eder.

XIV. Madde

Bir Âkit Devlet, işbu sözleşme hükümlerini diğer bir âkit devlete karşı, ancak kendisinin uygulamakla yükümlü olduğu nisbette ileri sürülebilir.

XV. Madde

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Genel Sekreteri VIII. maddede derpiş edilen bütün devletlere aşağıdaki hususları tebliğ eder:

- (a) VIII. maddede derpiş edilen imza ve onaylamaları;
- (b) IX. maddede derpiş edilen katılmaları;
- (c) I. X ve XI maddelerde derpiş edilen açıklama ve tebliğleri;
- (d) XII. madde gereğince işbu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi;
- (e) XIII. maddede derpiş edilen feshi ihbar ve tebliğleri.

XVI. Madde

1. İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri eşit olarak hüküm ifade eden işbu sözleşme, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının arşivlerinde saklanır.

2. Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Genel Sekreteri işbu sözleşmenin aslına uygunluğu onanmış bir suretini VIII. maddede derpiş edilen devletlere ulaştırır.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
33	24	124
55	59	3
60	114	156:157,164,246:250

I - Gerekçeli 500 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 114 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet ve Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/633